

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 769/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hävitettäväksi menevien tavaroiden arvonlisäverokohtelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 769/2022 vp:

Millaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta kaupoille olisi tavarantoiminnan tuhoamisen sijaan tarkoituksenmukaisempaa lahjoittaa myymättä jääneet ja käyttökelpoiset tavarat hyväntekeväisyyteen ja

millä tavoin hallitus aikoo parantaa kestävä kehityksen periaatteita kaupan ylijäämätavaran kohtelussa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan veroa suoritetaan periaatteessa kaikesta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Vain eräät laissa nimenomaisesti luetellut hyödykkeet on vapautettu verosta. Arvonlisäverolain mukainen yleinen verokanta on 24 prosenttia, jota sovelletaan esimerkiksi vaatteisiin ja jalkineisiin. Alennettua 14 prosentin verokantaa sovelletaan muun muassa elintarvikkeisiin.

Arvonlisäverolain 20 §:n mukaan myyntinä pidetään myös tavarantoiminnan tai palvelun ottamista omaan käyttöön. Tavarantoiminnan ottamisella omaan käyttöön tarkoitetaan arvonlisäverolain 21 §:n mukaan sitä, että elinkeinonharjoittaja ottaa tavarantoiminnan yksityiseen kulutukseen, luovuttaa tavarantoiminnan vastikkeetta tai siirtää tai muulla tavalla ottaa tavarantoiminnan muuhun kuin vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Oman käytön verotus koskee vain tilannetta, jossa tavarantoiminnan hankinnasta on voitu tehdä vähennys tai jossa tavarantoiminta on valmistettu verollisen liiketoiminnan yhteydessä.

Arvonlisäverolain oman käytön verotusta koskevat säännökset perustuvat yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettuun neuvoston direktiiviin (2006/112/EY). Direktiivin mukaan vastikkeettomaan tavarantoiminnan luovutukseen rinnastetaan yrityksen liikeomaisuuteen kuuluvan tavarantoiminnan ottaminen verovelvollisen omaan tai henkilöstönsä yksityiseen käyttöön, tavarantoiminnan vastikkeeton luovutus taikka yleisesti ottaen käyttö yritykselle kuulumattomiin tarkoituksiin, jos tavara tai sen ainesosat

ovat oikeuttaneet arvonlisäveron täyteen tai osittaiseen vähennykseen. Tavaroiden ottamista yrityksen tarpeisiin vähäarvoisten lahjojen tai näytekappaleiden antamista varten ei kuitenkaan rinnasteta vastikkeelliseen luovutukseen.

Tavaranäytteen tai tavanomaisen mainoslahjan luovuttamista ei arvonlisäverolain 25 §:n mukaan pidetä tavarannäytteen ottamisena omaan käyttöön. Nämä poikkeukset perustuvat siihen, että kyseiset luovutukset liittyvät yrityksen toimintaan. Myymättä jääneiden tavaroiden lahjoitukset hyväntekeväisyyteen eivät ole tässä säännöksessä tarkoitettuja tavanomaisia mainoslahjoja.

Arvonlisäverolain 74 §:n mukaan otettaessa ostettu tavara omaan käyttöön veron peruste on tavarannäytteen ostohinta tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Oman käytön verotuksessa huomioidaan siten tavarannäytteen arvon aleneminen.

Mikäli lahjoitettavat tuotteet ovat kokonaan myyntiin kelpaamattomia ja niiden todennäköinen luovutushinta on siten nolla, tuotteiden lahjoittamisesta ei suoriteta veroa. Tuotteiden lahjoittajan tulee kuitenkin pystyä osoittamaan se, että tuotteet ovat arvottomia. Verohallinnon käytännön mukaan hyväntekeväisyyteen luovutettujen lähellä parasta ennen -päiväystä olevien elintarvikkeiden käyvän arvon on katsottu olevan nolla tai lähellä nollaa, eikä näiden luovutusten osalta ole lähtökohtaisesti vaadittu suoritettavaksi oman käytön veroa. Vastaavaa linjausta ei ole hyväntekeväisyyteen luovutettavien vaatteiden tai muiden tavaroiden osalta, vaan näiden todennäköinen luovutushinta määritetään tapauskohtaisesti.

Suomen arvonlisäverolaki ja verotuskäytäntö ovat arvonlisäverodirektiivin mukaisia. Kaikki poikkeukset monimutkaistavat verolainsäädäntöä. Oman käytön verotuksen tarkoituksena on poistaa muuhun kuin liiketoiminnan käyttöön tulevista tavaroista tehty vähennys. Tämä vastaa arvonlisäverojärjestelmän neutraalisuustavoitetta ja tarkoitusta verottaa yksityistä kulutusta. Vähennys poistetaan edellä todetusti ainoastaan todennäköisen luovutushinnan osalta, jolloin verotuksessa huomioidaan tavaroiden arvon aleneminen.

Lahjoittamisen lisäksi yrityksillä on myös muita vaihtoehtoja välttää myymättä jääneiden pilaantumattomien tavaroiden hävitys, kuten tavaroiden myynti alennuksella tai myynti ylijäämätavaroiden myyntiin erikoistuneille yrityksille. Kiertotaloutta tulisi edistää ensisijaisesti muilla keinoilla kuin arvonlisäverotuksella.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, ettei tavaralahjoitusten nykyistä arvonlisäverosääntelyä ole syytä muuttaa.

Helsingissä 13.3.2023

Valtiovarainministeri Annika Saarikko